

21.februar 2022

Høring – Nasjonal strategi for helsesektorens arbeid med personer som utøver vold eller seksuelle overgrep

Legeforeningen ved fagstyret har bedt om innspill til Helsedirektoratets utkast til nasjonal strategi for helsesektorens arbeid med personer som utøver vold eller seksuelle overgrep. Strategien er inndelt i fire overordnede målsettinger med delmål, og Norsk forening for allmennmedisin (NFA) velger å kommentere hvert delmål for seg.

Likeverdige og tilgjengelige behandlingstilbud

NFA støtter Helsedirektoratets oppfatning om at mangel på likeverdige og tilgjengelige behandlingstilbud er en barriere i helsesektorens arbeid rettet mot voldsutøvere og overgripere. Det påpekes i strateginotatet at fastlegens rolle er svært viktig for å avdekke og forebygge vold og overgrep, og at fastlegen bør ha god tilgang til hvilke behandlingstilbud som finnes for personer som utøver vold og overgrep. I den videre teksten pekes det imidlertid primært på at kommunens lavterskeltilbud innenfor psykisk helse og rus bør utvikles opp mot denne gruppen, og i delmålene er ikke fastlegen nevnt. Kunnskapsoppdatering og kompetanseheving rettet mot fastlegene vil være et viktig virkemiddel for å oppnå likeverdige og tilgjengelige behandlingstilbud. Det påpekes at de regionale helseforetakene bør lage plan for hvordan de kan utvikle et differensiert behandlingstilbud. En slik plan bør også vise eventuelle økte kostnader knyttet til nye tiltak og økt kapasitet. I denne sammenheng kunne man med fordel også hatt søkelys på økt ressursbruk og økte kostnader som må forventes i primærhelsetjenesten dersom man skal iverksette nye tiltak inn mot denne gruppen. I tillegg er det en forutsetning at fastlegene både har tilgang på en oversikt over tilbud som finnes og en enkel henvisningsvei.

En forutsetning for likeverdige og tilgjengelige behandlingstilbud i kommunene er at innbyggerne er tilknyttet en fastlege med kapasitet til å avdekke og følge opp risikofaktorer og sykdom og hos pasientene på listen. Den pågående krisen i fastlegeordningen, hvor 150 000 innbyggere mangler fastlege og det samtidig er uakseptabel høy arbeidsbelastning i store deler av fastlegeordningen, er en åpenbar trussel mot likeverdige og tilgjengelige behandlingstilbud.

Utøvere skal bli vurdert for rett til helsehjelp

Strategien beskriver i dette delmålet på den ene siden at voldsutøvere skal kunne oppsøke behandling uten henvisning og at henvisningsmulighet skal utvides til å gjelde flere yrkesgrupper enn lege og psykolog. Samtidig åpnes det for at risiko eller kjent utøvelse av vold eller seksuelle overgrep bør tas inn i prioriteringsveiledere. Det er noe uklart om man mener at det bør utarbeides prioriteringskriterier for helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten til voldsutøvere og overgripere. Prioriteringskriterier innebærer at man i en del tilfeller vurderer at pasienten ikke har rett til helsehjelp. Dette fremstår til dels som en motsetning til lavterskelprinsippet med direkte kontakt fra pasient til behandlingstilbud og utvidet henvisningsrett knyttet til behandling av voldsutøvere og overgripere.

Styrking av bruker- og pårørendemedvirkning

NFA er enig i at bruker- og pårørendeperspektivet bør styrkes. Det bør i den sammenheng også sørges for at støtte til pårørende kan integreres i helsehjelpen til personer som utøver vold og/eller overgrep, herunder at pårørendeoppfølging er finansiert.

Felles faglig rammeverk for forebygging av vold og overgrep

NFA støtter behovet for felles faglig rammeverk og kompetanseheving i bruk av kunnskapsbaserte verktøy for risikokartlegging. NFA ønsker å påpeke at verktøy også må være tilpasset de ulike arenaer der verktøyene skal tas i bruk. I allmennmedisin er den åpne samtalen et gjennomgående verktøy i all pasientkontakt, og et felles faglig rammeverk bør søke å fremme verktøy som kan fungere i korte treffpunkt med åpne spørsmål fra behandler til pasient. Delmålet trekker frem behovet for mer forskning. Dersom man i arbeidet med å identifisere og gi helsehjelp til voldsutøver og overgripere skal dra nytte av fastlegenes rolle som kontaktpunkt inn til helsevesenet for alle innbyggere, må man også gjennomføre både grunnforskning og følgeforskning tilknyttet fastlegekontorene.

Med vennlig hilsen

Marte Kvittum Tangen
leder

Elisabeth Stura
styremedlem